

"Ο ΝΟΥΜΑΣ"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Εξωτερικό Φρ. Χρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στά κιάκια (Σύνταγμα, 'Ομόνοια, 'Εθν. Τράπεζα 'Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιάδρου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Υπόγειου Σιδηρόδρομου ('Ομόνοια), στο κεντρικό Μανωλάκι (Πλατεία Στουρνάρα), 'Εξάρχεια, στα βιβλιοπωλεία «'Εστίας» Γ Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ δη Βουλή).

'Η συντρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ένας χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

'Η εϋτύνη—Γραμματική της Ρωμαϊκής γλώσσας—'Η παράδοση—Συντροφιά με τὰ πτώματα—'Α ζούσε ο Ντελγιάννης!

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ το πρωί δλες οι φημερίδες γράφανε πως ο 'Υπουργός της Παιδείας αποφάσισε να κλείσει το Πανεπιστήμιο για έξη μήνες. 'Αλήθεια εΐταν αυτό, φοβέρα κούρια, ρουκέτα δημοκρατική, δεν ξέρουμε· ξέρουμε μοναχά πως γράφτηκε αυτό το πράμα, πως νόησαμε κάποιο χαλάζωμα διαβάζοντας το και πως εικηθήκαμε να βγει αληθινό, για να πάψει πια να ταράζεται, οα γαλβανισμένος βίτραχος, κάθε λίγο και λιγάκι το Πανεπιστήμιο, αφού θά νιώθει από πάνω του τη σιδερένια γροθιά του Κράτους.

'Ισαμε δώ τα πράματα πάνε περίφημα και τάγαθά συμπεράσματα βγαίνουν διχως μεγάλο κόπο. 'Από δώ όμως κι εμπρός αρχινάει η κατηφορία. 'Ο 'Υπουργός αποφάσισε να κλείσει και γυμνάσιο, μη δέν είχε το κουράγιο να πάρει και όλη την εϋτύνη πάνω του και κλέσει τον κ. Πρωτανή για βοηθό· μη κι ο κ. Πρωτανής τα μάσησε τη λόγια του και φοβήθηκε κι αυτός την εϋτύνη· και είπε πως θάν το φέροι το ζήτημα στη Σύγκλητο, μη φοβάται πως κ' η Σύγκλητο θά νίψει τα χέρια της σαν τον Πλάτο και θά τραβηχτεί μακριά από την κατοικία της εϋτύνης. Κ' έτσι έμεινε ο καθημέρος ο 'Υπουργός διχως βοηθό.

Και ξέρετε γιατί τον χρειάζονταν το βοηθό; Μας το έπανε κι αυτό οι φημερίδες· το βοηθό τον χρειάζονταν, όχι για να τον βοηθήσει στο κλείσιμο του Πανεπιστημίου, αλλά για να τον διαφεντέψει το 'Υπουργικό του χαρτοφυλάκιο. 'Αν τ'όκλεινε μοναχός του το Πανεπιστήμιο, θάν του ρηχόντουσαν οι αντιπολιτευόμενοι στη Βουλή και θάν του παίρνανε το 'Υπουργικό· ενώ έτσι, με βοηθό, η θέση του δε θά πειραζότανε καθόλου.

Αυτό που λέμε δηλ. κάθε φορά, πως όλοι μας εδώ πρώτα τη θεούλα μας λογαριάζουμε κ' ύστερα σκεφτόμαστε για το γενικό καλό. Να μη βασκαθοίμε.

'Επί τέλους το Πανεπιστήμιο κλείστηκε για δεκαπέντε μέρες. 'Ο 'Υπουργός είχε προτείνει έξη μηνών κλείσιμο, με το κουράγιο για τέττα παληκαρία πράματα!

ΜΕ ΧΑΡΑ θάκούσουν οι φίλοι της δημοτικής πως τυπώθηκε ο πρώτος τόμος της «Γραμματικής της Ρωμαϊκής γλώσσας» του Φιλίντα, που βραβεύτηκε σε δύο διαγωνισμούς του Ψυχάρη, «στους διαγωνισμούς για τη γλώσσα» το 1901 και 1903.

'Ο Φιλίντας στα 1902 είχε βγάλει μια σύντομη Γραμματική της Ρωμαϊκής γλώσσας (μέρος Α'— Φωνολογία και Γραφή), μη η Γραμματική που βγαίνει σήμερα είναι, μπορεί να πει κανείς, άλλο βιβλίο, άλλωσδιόλου καινούριο, αφού ο συγγραφέας της την ξαναδούλεψε από την αρχή, την έγραψε σε καινούρια καλούπια και τη στόλιζε με άπειρα παραδείγματα και κριτικές παρατηρήσεις.

Την επιστημονική άξια της Γραμματικής του Φιλίντα, μη και την άξια του ίδιου του Φιλίντα ως γλωσσολόγου, τη μαθαίνουμε από τα «Δίγα λόγια» του Ψυχάρη που τα τυπώνει ο Φιλίντας μπροστά στο βιβλίο του. «Το παιδί αυτό (λέει ο Δάσκαλος) έχει σκαρί γλωσσολόγου, έχει μάλιστα και τη φλέβα της γλωσσολογίας. Στο καινούριο τουτο εδώ το έργο του πολλά θά βρήτε που είναι τόντες αξιόλογα». Και παρακάτω «... Όλους τους τύπους τους ξεσηκώνει, όλους τους μελετά και η μόνη της προσπάθεια (της Γλωσσολογίας δηλ.) είναι να τους εξηγήσει. Νά, ποιά είναι κ' η γραμματική του Φιλίντα· είναι γλωσσολογική γραμματική, δεν είναι γραμματική που κανονίζει. Δηλαδή, σε μερικά μπορεί να είναι, μπορεί σε μερικά, λ. γ. στην κλίση των ουσιαστικών, να βοηθήσει όσους από τους δικούς μας ζητούν γραμματικώλα, για να μάθουνε μέσα ποιούς τύπους κάλλια να μεταχειριστούνε. Μη δ σκοπός της δεν εΐ-

ναι πρακτικός. 'Εγώ λέω πως ίσια ίσια τέτοιο και το πρότεμά της. Πρέπει δηλ. να χαιρατήσουμε το μικρό από βιβλιοράκι—έννοα και τους δυο τόμους μαζί—σαν πρώτη επιστημονική γραμματική της νεοελληνικής, γλωσσολογική γραμματική, όχι πια μονάχα Einleitung, μη γραμματική σωστή που όλα τα παίρνει με τη σειρά τους, που είναι και ρωμαίικα γραμμένη».

Αυτή 'ναι η Γραμματική του Φιλίντα. 'Υστερ' από την κρίση του Ψυχάρη, κάθε δική μας κούβεντα για τη Γραμματική του Φιλίντα δε θάχε τη θέση της.

Η ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ νεολαία (;) δεν παναστάτησε για να παυτεί ο διευθυντής του 'Ακαδημαϊκού Γυμναστηρίου· όχι. Παναστάτησε για να κρατήσει την παράδοση, για να μην άπιστήσει στη ρουτίνα. Ξέρετε, από τα 96 η 97 (δεν θυμούμαστε καλά καλά τη χρονολογία) που έγινε η πρώτη πολεμική του Πανεπιστημίου για τα Γαλβανικά και δοξαστήκανε τόσο και τόσο φοιτητάδες... από τις φημερίδες, από την εποχή λοιπόν εκείνη που καταρρέζιλεύτηκε το Κράτος, πρέπει πάντα το Πανεπιστήμιο να παναστατεί. Οχι εα τους νεωτέρους καθεύδεν το των παλαιότερων τρόποιον. Γιατί εγκαθιδρύθηκε και στο Πανεπιστήμιο ένα είδος προγονισμού. Οι νεώτεροι λένε πάντα·

— 'Αφού οι παλαιότεροι μας (οι πρόγονοί μας δηλ.) παναστατήσανε και δεν τους κάμανε τίποτα, ως παναστατήσουμε και μεις νακούστούμε λιγάκι!

Και παναστατούνε. 'Ενώ δ στα Γαλβανικά το Κράτος δε λυπότανε να χαλάσει καταγής μερικά νερα κούφάρια, ούτε Βαγγελικά θάχαμε, ούτε 'Ορρεσιακά, ούτε τις προχτεσινές αναγοούλες.

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΑΔΕΣ αυτή τη φορά κλειστήκανε στο 'Ανατομείο και ζήτησαν και μέσα να παλιερηθούν. Περιήματα. Στο 'Ανατομείο βρίσκονταν τα πτώματα και η νεολαία μας πήγε να τους κρατήσει συντροφιά. 'Οποιος έχει κέρι ως φάσει να βρει τι συμβολίζει η συντροφιά αυτή της νεολαίας μας με τα πτώματα.

ΩΡΑΙΑ φέρθηκε η 'Αντιπολίτευση αυτή τη φορά. Μη και τίμια. 'Ο Βεζίκης κι ο Ράλλης ίντι να χτυπήσουν την Κυβέρνηση, το εναντίο ζήτησαν με τα λόγια τους ναν της δώσουνε κουράγιο. Της είπανε: Καλά έκαμας και χτύπησες και θάκανεσ καλύτερα η χτυπούσες περισσότερο.

'Αλλοιμονό μας ε ζούσε ο μακαρίτης ο Ντελγιάννης κ' εΐταν αντιπολιτευόμενος· η το ξεφτέρι μας ο Λεβίδης, δεν εΐταν πρόεδρος της Βουλής, και βρισκότανε στην αντιπολίτευση. Τίπος' άλλο. 'Αρετά καταλαβαινούμαστε.

ΒΟΛΓΑΙΡΟΥ

Ο ΜΙΚΡΟΜΕΓΑΣ

ΚΕΦ. Δ'

Τι τους συνέβηκε στη γήινη σφαίρα.

'Αφού ξεκουράστηκαν λίγον καιρό, έφαγαν στο γεύμα τους δυο βουνά που τους είχαν μαγερέψει οι άνθρωποι τους πολύ νόστιμα. 'Υστερα θέλησαν να κάμουν αναγνώριση της χάρας όπου βρήθηκαν. Πρώτα προχώρησαν από Βοριζ προς Νότο. Το ταχτικό βήμα του Σειριώτη και των ανθρώπων του εΐτανε περίπου τριάντα χιλιάδες βασιλικά ποδάρια. 'Ο Κρονιώτης νάνος ακολουθούσε από μακριά λαχανιασμένος. 'Επρεπε να κάμη σχεδόν δώδεκα βήματα για κάθε δρασκελιά του άλλου· οα να πούμε ένα σκυλάκι του καναπέ που ακολουθεί ένα λοχαγό της σωματοφυλακής του βασιλιά της Πρωσίας.

Οι ξένοι μας πήγαιναν αρκετά γλήγορα, λοιπόν έκαμαν το γυρο της σφαίρας σε τριανταέξη ώρες. Είναι αλήθεια που ο 'Ηλιος, η μέλλον η Γη, κάνει το ίδιο ταξίδι σ' ένα μερόνυχτο, μη θά δμολογήσετε ότι είναι πιο βολικό να γυρίζεις άπένου στον άξονά σου παρά να περπατήσεις με τα πόδια σου. Λοιπίν έφτασαν πάλι στο σημείο απ' όπου είχαν αναχωρήσει, αφού είδανε στο δρόμο μια λακκούβα με νερό, που την ονομάζουσε Μεσόγεια Θάλασσα, κ' εΐναν άλλο βάλτο, που σκεπάζει την ποτικοφωλιά και ονομάζεται μεγάλος 'Ωκεανός. Του νάνου του έρχότανε το νερό ως τη μισή γάμπα, όσο για τον άλλο, μόλις έδρεξε τη φτέρνα του. Πηγαίνοντας κ' έρχώντας έκαμαν τα δυνατά τους για να διακρίνουν

*) Κόιταξ φύλλα 270 και 272.

αν η σφαίρα αυτή είναι κατοικημένη η όχι. 'Εσκυψαν, χαπλώθηκαν καταγής, έψαξαν παντού, αλλά τα μάτια τους δεν εΐτανε ανάλογα με τα μικρά όντα που σέρνονται δώ κάτω, και δεν είδαν τίποτα που να τους κάμη να υποψιαστούν πως εϋεις και οι συνάδελφοί μας, τα άλλα ζώα αυτής της σφαίρας, έχουμε την τιμή να υπάρχουνε.

'Ο νάνος, που εΐτανε λίγο βιαστικός στα συμπεράσματά του, συνεπέρανε πως δεν υπήρχε ψυχή ζωσα στην επιφάνεια της Γης, και ο σπουδαιότερος λόγος του εΐτανε επειδή δεν είδε κανέναν. 'Ο Μικρομέγας με ευγένεια του έδωσε να καταλάβη ότι ο συλλογισμός του δεν εΐτανε σωστός. — 'Υπάρχουν, του λέει, κάτι άστρα του πενήκοστου μεγέθους, που του λόγου σου με τα μικρά σου μάτια δεν τα βλέπεις ενώ εγώ τα διακρίνω καθκρά. Λοιπόν θά συμπεράνης πως δεν υπάρχουν; — Μη έψαξα τόσο ώρα, του λέει ο νάνος. — Μη δεν είδες; — Μη αυτή η σφαίρα, είναι τόσο κκοκχωρωμένη, τόσο άκανόνιστη, τόσο άστεία εΐν' η επιφάνειά της. Σωστό χάος! Κύτταξε αυτά τα ποταμάκια· κανένα δεν πάει ίσα.

Αυτές τις λίμνες, που δεν είναι ούτε στρογγυλές, ούτε τετράγωνες, ούτε αύγωτές, ούτε τίποτα. 'Αμ' αυτά τα μυτερά σβολάκια, που μου γρατσούνισαν τα πόδια; ('Ενοούσε τα βουνά). 'Επειτα το σχήμα της σφαίρας όλης μαζί! Πως είναι πλακωμένη στους πόλους! Και τί στραβά που περιφέρεται γύρω στον ήλιο, με τέτοιον τρόπο που βέβαια οι πύλοι δεν μπορούν να παράξουν τίποτα! Νά σου πω αλήθεια γιατί λέω πως δεν υπάρχουν άνθρωποι; Γιατί μου φαίνεται πως άνθρωποι γνωστικοί ποτέ δε θά δεχούτανε να κατοικήσουν αυτή τη σφαίρα. — 'Ε, που ξέρες; του λέει ο Μικρομέγας, μπορεί και να μην είναι άνθρωποι γνωστικοί αυτοί που την κατοικούν. 'Εμένα μου φαίνεται πως όλα αυτά εδώ δεν έχουν γίνει για το τίποτα. Τα βρίσκεις άκανόνιστα, είπες. 'Ε βέβαια, γιατί στον Κρόνο και στο Δία όλα είναι φκιαγμένα με την καρδέλλα. Μη μπορεί για αυτόν το λόγο ίσια ίσια να υπαρχη εδώ λίγη άκανταστασιά. Δε σου είπα πού στα ταξίδια μου παρατήρησα πάντα ποικιλία; 'Ο Κρονιώτης άρχισε να άπανταξ σ' αυτά τα έπιχειρήματα. — 'Η συζήτηση δε θά είχε τέλος, αλλά κατά καλή τύχη ο Μικρομέγας άπάνου στη βράση της λογισμαχίας έσπασε μια τραχηλιά από διαμάντια που φορούσε. Ήτανε μικρά καράτια άνισα, που τα πιο μεγάλα τους ζύγισζαν τετρακόσιες λίτρες, τα μικρότερα πενήντα. 'Ο νάνος μάζεψε μερικά από χάμω, και καθώς τα έφερε κοντά στα μάτια του, παρατήρησε ότι, καθώς εΐτανε πελεκημένα, εΐτανε μικρά μικροσκοπία. Πήρε τότε ένα απ' τα πιο μικρά, με εκατόν εξήντα ποδάρια διάμετρο, διάλεξε κι ο Μικρομέγας ένα των δυο χιλιάδων πεντακόσιων ποδαριών. Ήτανε άριστούργημα, αλλά δεν είδαν άμέσως καθαρά, ως που να τα προσαρμόσουνε στο μάτι τους. 'Επί τέλους ο Κρονιώτης είδε ένα μικρό πράμα δυσκολοδιάκριτο που κουνούσε μέσα στη Βαλτική. Ήτανε μια οχλαίνικ. Την πήρε με πολλή τέχνη στο μικρό του δάχτυλο, την έβαλε στο νύχι του μεγάλου δάχτυλου και την έδειξε του Σειριώτη, ο οποίος άρχισε πάλι να γελά, όπως και την άλλη φορά, για την άπλοστευτη μικρότητα των κατοίκων αυτής της σφαίρας. 'Ο Κρονιώτης, άνγκασμένος πια τώρα να παραδεχτεί που η Γη είναι κατοικημένη, του πέρασε η ιδέα πως κατοικιέται μόνο από φάλινες. Και επειδή άγαπούσε να σκαλίξη τα πράματα, ζήτησε να μάθη από που άραγε αυτό το πραγματάκι έπαιρνε την κίνηση, και αν είχε ιδέες, θέληση, έλευθερία. 'Ο Μικρομέγας βρέθηκε πολύ στενοχωρημένος. 'Εξίτασε το ζώο με πολλή ύπομονη, και το εξαγόμενο της εξίτασης εΐτανε